

RHAN 5 – CODAU A PHROTOCOLAU

COD YMARFER DA AELODAU'R PWYLLGOR CYNLLUNIO

1 Diben y Cod

Lluniwyd y Cod hwn fel canllawiau i Swyddogion ac Aelodau ar ddelio â materion cynllunio. Mae hyn yn cynnwys cyfarfodydd y Cyngor lle gwneir penderfyniadau sy'n arfer swyddogaeth gynllunio yr awdurdod cynllunio, neu adegau llai swyddogol megis cyfarfodydd â swyddogion neu'r cyhoedd, neu gyfarfodydd ymgynghorol. Er bod tipyn o'r Cod Ymarfer Da yn ymwneud â chyflwyno a phenderfynu ceisiadau cynllunio, mae hefyd yn berthnasol i drafodaethau / ceisiadau sy'n ymwneud â pharatoi Cynllun Datblygu Lleol, ac Apeliadau Cynllunio a gorfodi. Lluniwyd y Cod yn unol â: -

- Chod Ymddygiad Aelodau ac Aelodau Cyfetholedig Cyngor Sir Dinas a Sir Caerdydd
- Cod Ymddygiad Sefydliad Cynllunio Trefol Brenhinol ar gyfer Cynllunwyr Siartredig

Amcanion y Cod yw:

- Arwain ac amddiffyn Swyddogion ac Aelodau wrth ddelio â materion sy'n ymwneud â chynllunio rhag iddynt gael eu beirniadu neu eu herio
- Hysbysu datblygwyr posibl ac aelodau'r cyhoedd o'r safonau sydd wedi'u mabwysiadu gan Gyngor Sir Caerdydd a pherfformiad ei swyddogaeth gynllunio
- Sicrhau nad oes unrhyw seiliau yn y broses gynllunio i awgrymu y gwnaed penderfyniad â rhagfarn, yn rhannol nac yn ddi-sail mewn unrhyw fodd.

2 Prif Egwyddorion

Gall y penderfyniadau cynllunio y mae Cyngorau yn eu gwneud gael effaith sylweddol ar werth tir, ar natur y datblygiad ac ar fywydau ac amwynderau'r bobl sy'n byw gerllaw. Rhaid i'r broses o ddod i benderfyniadau ynghylch materion cynllunio fod yn agored a thryloyw. Rhaid deall rôl Swyddogion yn ogystal ag Aelodau yn glir. Y prif egwyddorion y dylai Aelodau eu hystyried yw:

- Prif ddiben cynllunio yw rheoli datblygiad er budd y cyhoedd
- Eich dyletswydd bennaf fel Cyngorydd yw tuag at y gymuned leol gyfan
- Mae gennych ddyletswydd arbennig tuag at eich etholwyr, gan gynnwys y rhai na bleidleisiodd drosoch
- Eich rôl fel aelod o'r awdurdod cynllunio yw gwneud penderfyniadau cynllunio'n agored, yn ddiuedd, yn seiliedig ar farn gadarn ac am resymau y gellir eu cyfiawnhau

- Er y gallech gael eich dylanwadu'n gryf gan safbwyntiau pobl eraill a'ch plaid yn benodol, chi yn unig sydd â'r cyfrifoldeb dros benderfynu eich barn ar unrhyw gwestiwn fydd angen i Gyngorwyr benderfynu arno.
- Ni ddylech byth wneud unrhyw beth fel Cynghorydd na allech ei gyfiawnhau i'r cyhoedd. Bydd eich ymddygiad a'r hyn y mae'r cyhoedd yn ei gredu am eich ymddygiad yn effeithio ar enw da'r Cyngor
- Nid yw'n ddigon osgoi ymddygiad amhriodol gwirioneddol. Dylech ar bob adeg osgoi unrhyw sefyllfa all godi amheuon ac unrhyw ymddangosiad o ymddygiad amhriodol
- Dylech drin unrhyw rodd neu letygarwch sy'n cael ei gynnig i chi'n bersonol yn ofalus iawn. Rydych chi'n gyfrifol am yr holl benderfyniadau sy'n gysylltiedig â derbyn rhoddion neu letygarwch o'r fath ac am osgoi'r perygl o niweidio ffydd y cyhoedd yn y llywodraeth leol
- Yn unol ag Adran 54a Deddf Cynllunio Gwlad a Thref, rhaid i chi wneud penderfyniadau cynllunio yn unol â darpariaethau'r cynllun datblygu oni bai bod ystyriaethau pwysig yn nodi fel arall. Dylech sicrhau bod eich holl benderfyniadau'n ystyried yr ystyriaethau cynllunio perthnasol ac yn cael eu gwneud yn ddiuedd ac mewn modd nad yw'n arwain at ddrwgdybiaeth nac amheuaeth gan y cyhoedd
- Mae'r Cod yn berthnasol i holl benderfyniadau'r Cyngor ynghylch materion sy'n ymwneud â chynllunio. Mae hyn yn cynnwys rôl Aelodau mewn unrhyw gais cynllunio, p'un a yw'n cael ei adrodd i bwyllgor ai peidio, pob cais sy'n cael ei bennu gan unrhyw bwyllgor neu gan Gyngor Llawn sy'n gweithredu fel awdurdod cynllunio lleol.

3 Perthynas â Chod Ymddygiad Aelodau ac Aelodau Cyfetholedig Cyngor Sir Dinas a Sir Caerdydd

Mae'r Cod Ymddygiad a fabwysiadodd Cyngor Sir Caerdydd ar 13 Rhagfyr 2001 yn nodi'r gofynion ac yn rhoi canllawiau i Aelodau ar ddatgan a chofrestru buddiannau. Nid yn unig y dylid osgoi ymddygiad amhriodol, ond dylid osgoi unrhyw ymddangosiad neu sail ar gyfer amheuaeth neu ymddygiad amhriodol hefyd. Wrth ystyried unrhyw fater cynllunio, dylech ystyried y Cod Ymddygiad yn bennaf, ac yn enwedig yr angen am ddatgan yr holl fuddiannau'n gywir:

- **Dylech** weithredu'r rheolau yn y Cod Ymddygiad i Aelodau'n gyntaf y mae rhaid cydymffurfio â nhw ar bob adeg
- Yna **dylech** weithredu'r rheolau yn y Cod Arfer Da Cynllunio hwn

4 Cynigion Datblygu a Datgan Buddiannau Aelodau

Wrth ystyried materion cynllunio, mae'n bosibl y bydd Aelodau'n gweld bod angen iddynt:

- Ddatgan budd personol a/neu ragfarnllyd, neu
- Nodi eu bod wedi dod i farn cyn y cyfarfod (hy llyffetheirio eu disgrisiwn)

Dylai presenoldeb a natur unrhyw fuddiannau gael eu datgelu ym mhob cyfarfod perthnasol, gan gynnwys cyfarfodydd neu drafodaethau anffurfiol â swyddogion neu Aelodau eraill. Gall aelod ddatgan budd personol ar unrhyw adeg dan y Cod Ymddygiad Aelodau, ond yn ddelfrydol, dylech ddatgan eich budd ar ddechrau'r cyfarfod ac nid wrth ddechrau trafod y mater penodol hwnnw'n unig.

Pan fydd eich budd yn bersonol a/neu'n rhagfarnllyd:

- **Peidiwch** â chymryd rhan nac ymddangos eich bod yn ceisio cymryd rhan yn y broses o wneud unrhyw benderfyniad ar y mater drwy'r awdurdod cynllunio
- **Peidiwch** â cheisio cynrychioli safbwyntiau lleol/y Ward. Gofynnwch i Aelod arall nad yw'n aelod o Reoli Datblygu i'w wneud yn eich lle
- **Peidiwch** â chymryd rhan yn y gwaith o brosesu'r cais a chyfeiriwch unrhyw ymholiadau neu faterion technegol i'r swyddog perthnasol
- **Peidiwch** â cheisio na derbyn unrhyw driniaeth ffafriol na rhoi eich hun mewn sefyllfa a allai arwain y cyhoedd i'ch gweld yn derbyn triniaeth ffafriol oherwydd eich statws fel Cynghorydd. Byddai hyn yn cynnwys defnyddio eich statws i drafod unrhyw gynig â Swyddogion neu Aelodau pan na fyddai gan aelodau'r cyhoedd yr un cyfle i wneud hynny. Mae'n bosibl y bydd angen i chi nodi aelod lleol arall sy'n barod i gynrychioli buddiannau lleol
- **Dylech** fod yn ymwybodol nad ydych yn cael eich atal rhag ceisio egluro a chyfiawnhau cynnig y mae gennych fudd personol ynddo i Swyddog priodol wyneb yn wyneb neu'n ysgrifenedig, ond mae Cod Ymddygiad Aelodau'n gosod mwy o gyfyngiadau arnoch wrth gynrychioli'r cynnig hwnnw na fyddai'n berthnasol i aelod cyffredin y cyhoedd (er enghraifft, bydd angen i chi adael yr ystafell neu'r Siambr wrth i'r cyfarfod ystyried cynnig y mae gennych fudd personol neu ragfarnllyd ynddo, ond byddai modd i aelod cyffredinol o'r cyhoedd wrando ar y cyfarfod yn ei ystyried o'r oriel gyhoeddus)
- **Dylech** roi gwybod i'r Swyddog Monitro yn ysgrifenedig o'ch buddiannau eich hun a sicrhau bod cofnod cywir o'r buddiannau hynny yn cael eu nodi mewn unrhyw gyfarfod (defnyddiwch y ffurflen yn Atodiad 1)

Pan fyddwch wedi llyffetheirio eich disgrisiwn

Mae'r ystyriaeth a roddir bod Cynghorwyr wedi'u rhagdueddu i farn benodol yn gydnabyddiaeth ymarferol o:

- rôl gwleidyddiaeth bleidiol Llywodraeth Leol
- yr angen i Gynghorwyr roi gwybod i etholwyr am eu barn gychwynol ar y mater o leiaf yn rhan o'u rôl gyhoeddus

- strwythur llywodraeth leol sy'n golygu bod rhaid i'r un Cynghorwyr wneud penderfyniadau yn y pen draw

Mae'n hynod o bwysig felly bod y Cynghorwyr etholedig yn deall yn iawn y goblygiadau o fynegi eu barn neu eu safbwynt ar faterion cynllunio. Wrth benderfynu neu ymddangos eich bod wedi penderfynu (yn enwedig mewn perthynas â buddiannau allanol neu grŵp lobi) ar sut fyddwch yn pleidleisio ar unrhyw fater cynllunio cyn ystyried y mater hwnnw'n swyddogol (hy yng nghyfarfod yr awdurdod cynllunio, cyn clywed cyflwyniad y Swyddogion a thystiolaeth a dadleuon ar y ddwy ochr) gellir ystyried eich bod wedi llyffetheirio eich disgresiwn. Er enghraifft:

- Pan mae'r Cyngor yn dirfeddiannwr, yn ddatblygwr neu'n ymgeisydd ac rydych wedi gweithredu neu mae'n ymddangos eich bod wedi gweithredu fel prif eiriolwr y cynnig. Mae'n bosibl y gallai'r cyhoedd, wrth i chi fod yn rhan sylweddol o baratoi neu eirioli'r cynnig, ystyried na fydd modd i chi weithredu yn ddiuedd i benderfynu ar y cynnig ar ei rinweddau cynllunio yn unig.
- Os ydych yn aelod o sefydliad neu grŵp lobi sydd wedi mynegi barn yn gyhoeddus ar y mater cynllunio. (Grŵp lobiio yw corff sydd â'r nod pennaf o ddylanwadu ar farn gyhoeddus neu bolisi.) Gallai fod gennych fuddiannau personol yn y mater hefyd cyn y pwyllgor. Mae'r prawf o gadarnhau buddiannau rhagfarnllyd dan y Cod yr un fath â'r prawf cyfraith gyffredin am fias – "y byddai aelod o'r cyhoedd â gwybodaeth am yr holl ffeithiau perthnasol yn ystyried eich buddiannau yn arwyddocaol i'r graddau y byddant yn debygol o effeithio ar eich safbwynt o ran budd y cyhoedd".

Fodd bynnag pan fyddwch yn gweithredu yn rhan o'r corff ymgynghorol (ee pan fyddwch hefyd yn aelod o'r Cyngor cymuned) gallech gymryd rhan yn y ddatl ar yr amod:

- nad yw'r cynnig yn effeithio'n sylweddol ar lesiant neu sefyllfa ariannol y corff ymgynghorol, ac
- eich bod yn egluro bod eich barn yn cael ei mynegi ar sail y wybodaeth gyfyngedig sydd o'ch blaen yn unig, ac
- eich bod yn gohirio rhoi eich barn a'r annibyniaeth i wneud eich penderfyniad ar bob cynnig ar wahân yn seiliedig ar eich dyletswydd bennaf tuag at y gymuned gyfan ac nid yn unig y bobl yn yr ardal, y ward neu'r plwyf, ac
- eich bod yn nodi'n glir na fyddwch yn ymrwymo eich hun mewn unrhyw fodd o ran sut fydddech chi neu eraill yn pleidleisio pan fydd y cynnig yn dod o flaen y Pwyllgor Cynllunio, ac
- eich bod yn datgan eich buddiannau personol ynghylch eich aelodaeth neu'ch rôl pan fydd y Pwyllgor Cynllunio yn dod i ystyried y cynnig

Ym mhob achos arall

- **Peidiwch** â siarad na phleidleisio ar gynnig fel Aelod o'r Pwyllgor Rheoli Datblygiadau pan fyddwch wedi llyffetheirio eich disgresiwn. Nid oes angen i chi dynnu yn ôl ychwaith, ond mae'n bosibl y bydd yn well gennych wneud hynny er lles eich ymddangosiad
- **Dylech** egluro nad ydych yn bwriadu siarad na phleidleisio oherwydd eich bod wedi, neu y gellir ystyried yn rhesymol eich bod wedi penderfynu ar y mater rhywle arall er mwyn cofnodi hyn yn gywir yn y cofnodion.
- **Dylech** gymryd y cyfle i arfer eich hawliau siarad ar wahân fel aelod o ward lle rydych wedi cynrychioli eich barn chi neu farn yr etholwyr lleol ac wedi llyffetheirio eich disgresiwn, ond nid oes gennych fuddiannau personol/rhagfarnllyd. Dan yr amgylchiadau hyn, rhwch wybod i'r Cadeirydd eich bod yn dymuno siarad yn y rhinwedd hon cyn i'r eitem ddechrau, gadewch ardal eistedd yr Aelodau am y cyfnod y mae'r eitem honno'n cael ei thrafod a sicrhewch fod eich camau'n cael eu cofnodi.

Mae'r siart lif yn Atodiad 2 yn rhoi canllawiau i chi ar benderfynu a oes gennych fuddiannau sydd angen eu datgan.

O ystyried y materion uchod, mae'n bosibl y bydd Aelodau'r Pwyllgor Cynllunio am ystyried a ddylent gymryd rôl weithredol ar gyrrff ymgynghorol megis Cynghorau Cymuned ai peidio.

5 Cysylltu ag Ymgeiswyr, Datblygwyr a Gwrthwynebwyr

Mae polisi'r Llywodraeth yn annog Awdurdodau Lleol i drafod ag ymgeiswyr posibl cyn iddynt wneud cais. Bydd trafodaethau a chyfarfodydd hefyd yn cael eu cynnal ar gynlluniau strategol ar gyfer y Cyngor (e.e. materion sy'n codi o'r cynllun datblygu lleol neu safleoedd datblygu mawr). Mae trafodaethau strategol o'r fath yn cwmpo o fewn cylch gorchwyl yr Aelod Cabinet dros yr Amgylchedd a Thrafnidiaeth a gellir ei wahaniaethu o drafodaethau am geisiadau cynllunio penodol, ac felly nid yw'n destun y cafeat a nodir isod. Yn ogystal, mae'n debygol y bydd trafodaethau a negodi'n parhau ar ôl i unigolyn gyflwyno cais. Gall trafodaethau o'r fath gael eu dehongli'n aml gan y cyhoedd (ac yn enwedig gan wrthwynebwyr) fel rhagfarn yn y broses o benderfynu ar gais cynllunio. Er mwyn lliniaru canfyddiadau o'r fath, dylid cynnal yr holl drafodaethau o fewn canllawiau clir.

Mae un elfen benodol o drafodaethau'r cais cynllunio yn ymwneud â lobio. Mae lobio yn rhan gyffredin iawn o'r broses wleidyddol. Fodd bynnag, gall arwain at amheuaeth yn codi ynghylch didueddrwydd ac felly mae angen datgan yn gyhoeddus bod dull o'r natur hon wedi cael ei ddefnyddio. Gall asiantau proffesiynol yn ogystal ag ymgeiswyr/tirfeddianwyr a grwpiau gweithredu cymunedol heb gynrychiolaeth lobio.

- **Peidiwch** â chytuno i unrhyw gyfarfod swyddogol ag ymgeiswyr, datblygwyr na grwpiau o wrthwynebwyr os ydych yn aelod o Bwyllgor Rheoli Datblygu, ac felly'n debygol o fod yn rhan o'r broses o benderfynu. Mae'n bosibl y bydd amgylchiadau arbennig lle bydd cyfarfodydd yn digwydd. Rhaid i gyfarfodydd o'r fath gael eu

trefnu'n swyddogol ar bob adeg gan y Rheolwr Rheoli Datblygu. Yna bydd y swyddog yn sicrhau bod y rhai sy'n bresennol yn y cyfarfod yn cael gwybod o'r cychwyn cyntaf na fydd y trafodaethau'n rhwymo'r awdurdod i unrhyw gam gweithredu penodol, bod y cyfarfod yn cael ei gofnodi'n gywir yn ffeil y cais cynllunio, ac y bydd cofnod o'r cyfarfod ar gael i'r cyhoedd ac yn ffurfio papur cefndir i unrhyw adroddiad y Pwyllgor.

- **Dylech** gyfeirio unrhyw un sy'n ceisio cyngor technegol neu gyngor o ran gweithdrefnau cynllunio at swyddogion.
- **Dylech** roi gwybod i'r Rheolwr Rheoli Datblygu am unrhyw gysylltiad arwyddocaol â'r ymgeisydd ac unrhyw barti arall, gan egluro natur a phwrpas y cysylltiadau a'r modd yr oeddech ynghlwm wrthynt, a sicrhau ei fod yn cael ei gofnodi yn ffeil y cais cynllunio.
- **Peidiwch** â mynd i unrhyw gyflwyniad cynllunio preifat oni bai bod Swyddog yn bresennol a/neu ei fod wedi'i drefnu gan Swyddogion. Gallai hyn fod yn wahanol i gyflwyniadau cyhoeddus mawr pan fydd aelodau'n eu mynychu i gasglu gwybodaeth, ond ni ddylid cymryd rhan mewn trafodaethau na mynegi barn.
- **Dylech** gofio nad yw'r cyflwyniad yn rhan o'r broses ddadlau swyddogol na'r broses o benderfynu ar unrhyw gais dilynol, ac y bydd yn cael ei gynnal gan Bwyllgor priodol yr awdurdod cynllunio.
- **Dylech** gofio bod cyflwyniad yn ffordd o lobïo a rhaid i chi beidio â mynegi unrhyw farn gadarn na datgan sut fydddech chi nac Aelodau eraill yn pleidleisio.
- **Dylech** ofyn cwestiynau perthnasol at ddibenion cadarnhau eich dealltwriaeth o'r cynigion.
- **Dylech** egluro i'r rhai sy'n lobïo neu'n ceisio eich lobïo bod modd i chi wrando ar yr hyn sy'n cael ei ddweud, ond bydd mynegi eich bwriad i bleidleisio un ffordd neu llall, neu fynegi barn i'r graddau y bydd yn awgrymu hynny, yn mynd yn erbyn eich didueddrwydd ac felly eich gallu i gymryd rhan ym mhroses benderfynu'r Pwyllgor.
- **Dylech** gofio mai eich cyfrifoldeb pennaf yw tuag at y gymuned gyfan, ac nid y bobl yn eich ardal leol yn unig, gan ystyried yr angen am wneud penderfyniadau heb duedd, ac ni ddylech ffafrio nac ymddangos eich bod yn ffafrio unrhyw berson, cwmni, grŵp neu ardal mewn modd amhriodol.
- **Peidiwch** â derbyn rhoddion na lletygarwch gan unrhyw un sy'n ymwneud â chynnig cynllunio neu y bydd y cynnig yn effeithio arno. Os na fydd modd osgoi rhyw elfen o letygarwch, sicrhewch fod hynny i'r graddau lleiaf posibl a'ch bod yn datgan y rhodd cyn gynted â phosibl (gan gofio bod angen i chi gofrestru unrhyw rodd sy'n werth dros £25).
- **Dylech** gopïo neu drosglwyddo unrhyw ohebiaeth sy'n eich cyrraedd i'r Swyddog Rheoli Datblygu cyn gynted â phosibl er mwyn gallu rhoi cyngor swyddog cywir yn

yr adroddiad ac osgoi'r sefyllfa lle gofynnir i swyddogion ymateb i wybodaeth newydd yn y cyfarfod ei hun, sy'n arwain at ohirio penderfyniadau neu wneud penderfyniadau ar gyngor anghyflawn.

- **Dylech** gyfeirio unrhyw gynigion sydd wedi'u gwneud i chi at y Rheolwr Rheoli Datblygu cyn gynted â phosibl mewn perthynas â buddiannau cynllunio neu gyfyngiadau datblygiad.
- **Dylech** roi gwybod i'r Swyddog monitro os ydych yn teimlo eich bod yn cael eich lobïo neu'ch poeni'n ormodol.
- Oni bai bod gennych fuddiannau personol neu ragfarnllyd ni fyddwch wedi llyffetheirio eich disgresiwn nac wedi mynd yn groes i'r Cod Ymarfer Da Cynllunio hwn drwy wrando ar neu dderbyn barn trigolion neu bartion â diddordeb eraill sy'n gwneud sylwadau i drigolion, partion â diddordeb, aelodau eraill neu swyddogion priodol, ar yr amod nad ydynt yn cynnwys nac yn arwain at ragfarnu'r mater. Cyhyd â'ch bod yn egluro eich bod yn cadw meddwl agored, yn ceisio gwytodaeth drwy'r sianelau priodol neu'n gyfrwng ar gyfer mynegi barn neu'n siarad yn y cyfarfod fel aelod o'r ward, ar yr amod eich bod yn egluro eich gweithredoedd ar ddechrau'r cyfarfod neu'r eitem ac yn egluro nad ydych wedi ymrwymo eich hun, wrth fynegi barn y ward, i bleidleisio yn ôl y farn honno ac y byddwch yn penderfynu ar eich barn eich hun ar ôl clywed yr holl ffeithiau ac ar ôl gwrando ar y ddadl.

6 Buddiannau'r Ward

Mae Aelod o Bwyllgor Rheoli Datblygu sy'n cynrychioli ward y mae cais penodol yn effeithio arno mewn sefyllfa anodd, yn enwedig os yw'n cais dadleuol y mae llawer o lobïo yn digwydd yn ei gylch. Rhaid cadw cydbwysedd rhwng y ddyletswydd i fod yn gynrychiolydd ward gweithredol a'r ddyletswydd bennaf fel Cynghorydd y gymuned leol yn ei chyfanrwydd. Yn yr amgylchiadau hyn

- **Peidiwch** â lobïo cyd-gynghorwyr ynghylch eich pryderon na'ch barn, na cheisio eu perswadio i benderfynu ar sut i bleidleisio cyn y cyfarfod y gwneir y penderfyniad ar y cynnig cynllunio ynddo.
- **Peidiwch** â phenderfynu na thrafod sut i bleidleisio dros unrhyw gais mewn unrhyw fath o gyfarfod grŵp gwleidyddol na lobïo unrhyw aelod arall i wneud hynny. Ni ddylai cyfarfodydd grŵp gwleidyddol orchymyn Aelodau i bleidleisio un ffordd neu'r llall dros fater cynllunio.
- **Peidiwch** â dod yn Aelod nac arwain na chynrychioli sefydliad sydd â'r diben pennaf o lobïo, hyrwyddo neu wrthod cynigion cynllunio penodol. Wrth wneud hyn, byddwch yn llyffetheirio eich disgresiwn ac yn debygol o gael buddiannau personol a rhagfarnllyd, a bydd rhaid i chi dynnu allan o unrhyw gyfarfod.
- Wrth gwrs, **dylech** ymuno â grwpiau cyffredinol sy'n adlewyrchu eich meysydd o ddiddordeb neu sy'n canolbwyntio ar faterion y tu hwnt i gynigion cynllunio penodol (megis eich cymdeithas ddinesig leol), ond gwnewch yn siŵr eich bod yn datgan buddiannau personol os bydd y sefydliad hwnnw yn gwneud sylwadau ar gynnig penodol ac yn egluro i'r sefydliad hwnnw a'r pwyllgor eich bod yn cadw'ch barn yn

ôl a'ch annibyniaeth i wneud eich penderfyniad eich hun ar bob un cynnig ar wahân.

7 Cynigion Datblygu a Gyflwynwyd gan Swyddogion neu Gynghorwyr y Cyngor (mae'r cyngor yn yr adran hon yn cyfeirio at geisiadau cynllunio yn ogystal â materion sy'n ymwneud â Pholisi Cynllun Datblygu)

Ni ddylai swyddogion weithredu byth fel asiantau ar gyfer unigolion sy'n mynd ar drywydd mater cynllunio â'u Hawdurdod. Gall aelodau eirioli'n gyfreithiol ar ran cynnig neu weithredu fel asiant ar ran cynnig penodol. Fodd bynnag, mae'n debygol y bydd gennych fuddiannau personol a rhagfarnllyd y bydd angen eu datgan yn unol â Chod Ymddygiad Aelodau ac y byddai'n eich atal rhag cymryd rhan yn y penderfyniad. Os bydd Aelodau'n debygol o wneud hyn yn rheolaidd, ni ddylent dderbyn aelodaeth o'r Pwyllgor Rheoli Datblygu.

Os bydd unrhyw Aelod neu Swyddog sy'n gysylltiedig â'r gwasanaeth cynllunio yn cyflwyno ei gynigion ei hun i'r Awdurdod, dylai ddatgan y buddiannau i'r Swyddog Monitro a Phrif Swyddog Cynllunio Strategol a'r Amgylchedd cyn gynted â phosibl a pheidio â chymryd unrhyw ran bellach yn y gwaith prosesu. Bydd unrhyw gynnig/cais o'r fath yn cael ei adrodd i'r Pwyllgor Rheoli Datblygu **ac ni ymdrinnir** â'r cynnig neu'r cais hwn o dan y pwerau dirprwyedig.

8 Y Broses o Benderfynu

Ni ellir penderfynu ar gais cynllunio cyn cyfarfod y pwyllgor pan fydd yr holl wybodaeth berthnasol wrth law. Ni ddylid defnyddio unrhyw gyfarfod grŵp gwleidyddol cyn cyfarfod y Pwyllgor i benderfynu sut ddylai'r Cynghorwyr bleidleisio. Yn unol â hynny, bydd cyfarfodydd Briffio ar yr Agenda ac unrhyw gyfarfodydd cyn Pwyllgor yn cael eu cynnal gyda'r nod o drosglwyddo deunyddiau briffio rhwng Swyddogion ac Aelodau ar faterion cynllunio priodol sy'n ymwneud â cheisiadau penodol, a bydd yn agored i Aelodau'r holl grwpiau gwleidyddol. Bydd pob cais sy'n cael ei ystyried gan Bwyllgor Rheoli Datblygu neu gan adroddiad ar yr amserlen a ddsbarthwyd yn destun adroddiadau ysgrifenedig ac argymhellion clir. Os bydd yr argymhellion yn groes i ddarpariaethau'r Cynllun Datblygu, bydd yr argymhellion perthnasol, sy'n cyfiawnhau hyn, yn cael eu nodi'n glir. Os, ym marn y swyddog, nid oes fawr o ddewis yn y mater, bydd yr adroddiad yn nodi hynny. Mae argymhellion y swyddogion a phenderfyniadau'r aelodau yn rhannau ar wahân o'r un broses, a dylai hyn gael ei gyfiawnhau gan yr adroddiad a'r ddadl yn y drefn honno.

Bydd y cyfarfod yn cael ei gynnal yn unol â Rheolau'r Weithdrefn Pwyllgor sydd i'w gweld yng Nghyfansoddiad y Cyngor hwn.

- **Peidiwch** â rhoi pwysau ar swyddogion i gynnig argymhelliad penodol (nid yw hyn yn eich atal rhag gofyn cwestiynau na chyflwyno sylwadau i'r Rheolwr Rheoli Datblygu a ellir eu cynnwys mewn unrhyw adroddiad y Pwyllgor).
- **Dylech** gydnabod bod swyddogion yn rhan o'r strwythur rheoli. Dim ond â'r Prif Swyddog y dylech drafod y cynnig y tu allan i unrhyw gyfarfod pwrpasol, neu â'r swyddogion hynny sydd wedi'u hawdurdodi gan y Prif Swyddog i ddelio â'r cynnig ar lefel yr Aelodau.

- **Dylech** gydnabod a pharchu bod rhaid i swyddogion sydd ynghlwm wrth y gwaith o brosesu a phenderfynu materion cynllunio weithredu yn unol â Chod Ymddygiad y Cynghorau ar gyfer Swyddogion a'u Cod Ymddygiad Proffesiynol. O ganlyniad, bydd barn ac argymhellion swyddogion cynllunio yn cael eu cyflwyno ar sail eu rhwymedigaeth bennaf tuag at annibyniaeth broffesiynol a allai, ar adegau, fod yn groes i farn neu benderfyniadau'r Pwyllgor neu ei Aelodau.
- **Dylech** ystyried Protocol Swyddogion/Aelodau'r Cyngor sy'n rheoli'r berthynas waith rhyngoch chi â'r swyddogion. Mae'r berthynas hon yn seiliedig ar gydymddiriedaeth a chwarteisi, a dylid arwain pob cyfarfod ar yr egwyddor hon.
- **Dylech** ddod i gyfarfodydd gyda meddwl agored a dangos eich bod yn agored i safbwyntiau eraill.
- Os ydych wedi gwneud cais am gyflwyno cynnig gerbron y Pwyllgor yn hytrach na'i fod yn cael ei benderfynu drwy ddirprwyo i'r swyddogion, **dylech** sicrhau bod eich rhesymau cynllunio'n cael eu cofnodi a'u hadrodd i'r Pwyllgor.
- **Dylech** gydymffurfio ag Adran 54a Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 a gwneud penderfyniadau yn unol â'r Cynllun Datblygu oni bai bod yr argymhellion perthnasol yn nodi fel arall.
- **Dylech** ddod i'ch penderfyniad ar ôl ystyried yr holl wybodaeth y disgwylir yn rhesymol i chi fod wedi selio'ch penderfyniad arno yn unig. Os ydych yn teimlo nad oes gennych ddigon o amser i ystyried y wybodaeth neu os nad oes digon o wybodaeth yn cael ei chyflwyno i chi, dylech ofyn am ragor o wybodaeth. Os oes angen, dylech ohirio neu wrthod y cais.
- **Peidiwch** â phleidleisio na chymryd rhan yn nhrefodaethau'r cyfarfod ar unrhyw gynnig oni bai eich bod wedi clywed y ddatl, gan gynnwys cyflwyniad y swyddogion i'r mater.
- **Dylech** fod wedi cofnodi rhesymau'r Pwyllgor dros ei benderfyniad i ohirio unrhyw gynigion.
- Os ydych yn cynnig, eilio neu'n cefnogi penderfyniad sy'n groes i argymhellion y swyddog neu'r Cynllun Datblygu, **dylech** sicrhau eich bod yn nodi'n glir ac yn deall y rhesymau cynllunio oedd wedi'ch arwain at y casgliad/penderfyniad hwn. Rhaid rhoi'r rhesymau hyn cyn y bleidlais a rhaid eu cofnodi. Dylech fod yn ymwybodol y gallai fod rhaid i chi gyfiawnhau'r penderfyniad drwy roi tystiolaeth os bydd y penderfyniad yn cael ei herio.
- **Peidiwch** â gadael i aelodau'r cyhoedd gyfathrebu â chi yn ystod trafodion y pwyllgor (nac yn ysgrifenedig) ac eithrio trwy'r cynllun ar gyfer siarad cyhoeddus oherwydd gallai hyn ymddangos fel bias.
- **Dylech** sicrhau eich bod yn cydymffurfio â gweithdrefnau'r Cyngor mewn perthynas â siarad cyhoeddus.

9 Hyfforddiant

Bydd hyfforddiant ar faterion cynllunio ar gael ar adegau cyfleus i holl Aelodau'r Cyngor, ac yn arbennig i'r rhai sy'n gwasanaethu ar y Pwyllgor Cynllunio.

Yn amodol ar argaeledd yr adnoddau, gall Aelodau newydd y Pwyllgor Cynllunio fynd i Ysgol Haf Cynllunio Blynnyddol (sy'n cael ei chynnal gan y Sefydliad Cynllunio Trefol Brenhinol).

Cynhelir hyfforddiant gloywi i holl Aelodau'r Pwyllgor Cynllunio drwy gydol y flwyddyn ar ffurf Sesiynau Briffio yng Nghyfarfodydd Pwyllgor Polisi Cynllunio.

- **Dylech** holi Cadeirydd neu Glerc y Pwyllgor Cynllunio os nad ydych wedi mynd i'r Ysgol Haf Cynllunio ac yn dymuno gwneud hynny.
- **Dylech** geisio fynd i unrhyw sesiynau hyfforddi sy'n cael eu cynnig oherwydd bydd y rhain wedi'u cynllunio i ehangu eich gwybodaeth ac felly eich helpu i gyflawni eich rôl yn gywir ac yn effeithiol.

10 Ymweliadau â'r Safle

Gall ymweld â'r safleoedd helpu'r Pwyllgor i ddod i benderfyniad ar faterion lle mae amgylchiadau'r safle yn amlwg yn sylfaen i'r penderfyniad hwnnw.

Diben ymweld â safle yw galluogi Aelodau'r Pwyllgor i:

- weld safle'r cais cynllunio ynghyd â'r tir sy'n ei amgylchynu;
- gosod y cais yn ei gyd-destun ffisegol;
- helpu i werthuso cyfyngiadau a chyfleoedd y mae'r datblygiad arfaethedig yn eu cynnig, a'r effaith posibl ar y tir cyfagos;
- gofyn i swyddogion amlygu ystyriaethau perthnasol.

Mae angen defnyddio dull cyson wrth ymweld â safleoedd er mwyn sicrhau bod unrhyw ymweliad â safle yn ychwanegu at y Broses Gynllunio, ac yr eir i'r afael â buddiannau'r ymgeisydd, ac unrhyw wrthwynebwyr a'r gymuned leol yn deg.

Gofynnir i Aelodau roi gwybod i swyddogion am unrhyw geisiadau am ymweliadau â safleoedd cyn gynted â phosibl. Bydd hyn yn eu galluogi i roi gwybod i'r Cadeirydd ac ystyried ar y cyd a ellir trefnu'r ymweliadau â'r safleoedd mewn modd sy'n osgoi unrhyw oedi cymaint â phosibl.

Pan fydd aelod yn gwneud cais am ymweld â safle, rhaid nodi'r rheswm dros y cais a bydd yn cael ei gofnodi yn y cofnodion. Y Pwyllgor fydd yn penderfynu a ddylid cytuno i ymweld â'r safle.

Dylid ymweld â safleoedd pan fydd hynny'n angenrheidiol yn unig. Dylid ystyried a fydd unrhyw fudd i'r Pwyllgor Cynllunio ymweld â'r safle sy'n ychwanegol i'r hyn y ceir yn Adroddiad y Swyddog ac yng ngwybodaeth ategol arall.

Dylai aelodau'r Pwyllgor ystyried y ceisiadau fel mater o frys oherwydd maent yn achosi oedi i'r broses, yn cymryd llawer o amser ac yn gostus. Dylid ystyried dulliau eraill o gasglu gwybodaeth hy lluniau digidol.

Wrth ystyried cais am ymweliad â safle, a allai arwain at ohirio penderfyniad y cais, bydd y Cadeirydd yn gofyn i gynigydd ac eilydd y cynnig nodi'r rheswm dros yr ymweliad a gynigiwyd a'r hyn y bydd y Pwyllgor yn elwa arno wrth ymweld â'r safle. Bydd angen i hyn gael eu cofnodi yn y Cofnodion.

Ar ôl i'r Pwyllgor gytuno i ymweld â safle, dylai nodi a ddylai'r safle gael ei ystyried:

- o'r briffordd gyhoeddus neu'r tir cyhoeddus yn unig
- o safle'r cais
- o dir preifat arall y tu allan i safle'r cais

Dylid cofnodi hyn yn y Cofnodion. Bydd hyn yn galluogi swyddogion i wneud ceisiadau priodol i fynd ar dir preifat.

Bydd Pennaeth Rheoli Datblygu (neu ei gynrychiolydd) yn trefnu'r ymweliadau â safleoedd. Bydd hyn yn cynnwys:

- cael y caniatâd perthnasol i fynd ar dir preifat
- rhoi gwybod i Aelodau Lleol, Deisebwyr ac unrhyw un sydd wedi cyflwyno sylwadau ar y cais
- anfon copi o'r Protocol Archwilio Safle at yr ymgeisydd neu'r perchennog sydd wedi rhoi caniatâd iddynt fynd ar y safle, a pherchennog unrhyw dir arall sydd wedi cytuno i roi mynediad i'w dir
- trefnu i wneud rhestr o'r bobl sy'n bresennol yn yr ymweliad

Wrth ymweld â safle, dylai Aelodau ddilyn y Protocol Archwilio Safleoedd (wedi'i atodi fel Atodiad 3)

- **Dylech** geisio ymweld â safleoedd a sicrhau eich bod yn eu trin fel cyfle i geisio gwybodaeth ac i archwilio'r safle yn unig
- **Dylech** ofyn cwestiynau i'r Swyddogion yn ystod yr ymweliad â'r safle neu geisio eglurhad ganddynt ar faterion sy'n berthnasol i'r archwiliad safle
- **Peidiwch** â mynegi'ch safbwyntiau na'ch barn i unrhyw un
- **Peidiwch** â chlywed unrhyw sylwadau gan unrhyw bleidiau ac eithrio'r rhai sydd wedi'u nodi yn y Protocol Archwiliadau Safle. Eglurwch fod rhaid i unrhyw sylwadau ganolbwyntio ar ffactorau'r safle a materion ynglŷn â'r safle yn unig. Os bydd ymgeisydd neu'r trydydd parti yn trafod â chi'n uniongyrchol, rhowch wybod

iddynt fod angen iddynt gyflwyno eu sylwadau'n ysgrifenedig i'r awdurdod a'u cyfeirio at y swyddog sy'n bresennol neu roi gwybod i'r swyddog amdanynt.

- **Peidiwch** â mynd i safle sy'n destun cynnig nad yw'n rhan o'r ymweliad safle swyddogol, hyd yn oed mewn ymateb i wahoddiad oherwydd gallai hyn ymddangos fel bias, oni bai:
 - (a) eich bod yn teimlo ei fod yn hanfodol i chi ymweld â'r safle ac eithrio drwy gydol yr ymweliad â'r safle swyddogol
 - (b) eich bod wedi sôn wrth y Rheolwr Rheoli Datblygu am eich bwriad i wneud hynny a pham (a fydd yn cael ei gofnodi yn y ffeil) ac y gallwch sicrhau eich bod yn cydymffurfio â'r rheolau arfer da hyn wrth ymweld â safleoedd

11 Cosbau

Diben y Cod hwn yw rhoi arweiniad i Aelodau mewn perthynas â pherfformiad swyddogaeth gynllunio'r Cyngor. Bwriad gweithredu a chydymffurfio â'r Cod yw annog ffydd gyhoeddus yn system gynllunio'r Cyngor a chreu llwyfan cadarn i wneud penderfyniadau. Nid yw'r Cod yn rhyddhau Aelodau o'u cyfrifoldeb i arfer eu disgrisiwn statudol i bennu rhinweddau'r ceisiadau neu'r cynigion unigol.

Bydd methu â chydymffurfio â'r Cod yn arwain at oblygiadau posibl i'r Cyngor ac Aelodau unigol, yn enwedig os bydd hyn yn arwain at batrwm anghyson. Cosb arferol y broses ddemocrataidd yw drwy'r blwch pleidleisio. Gallai Cynghorwyr wneud sylwadau i'w cymuned nid yn unig o ran eu credoau, ond o ran eu hymddygiad cyffredinol hefyd.

Mae cysondeb a thegwch yn rhinweddau pwysig yn llygad y cyhoedd ac maent yn hollbwysig i ymddygiad y Pwyllgor Cynllunio.

Y tu hwnt i'r broses ddemocrataidd gellir nodi nifer o ganlyniadau penodol

- **Ombwdsman y Llywodraeth Leol**

Er na fydd Ombwdsman y Llywodraeth Leol yn ymchwilio i gydbwysedd y ddadl mewn unrhyw benderfyniadau cynllunio, gallai gytuno i ymchwilio i gŵyn cynllunio os yw'n ymwneud â'r modd y cafodd penderfyniad ei wneud. Os canfyddir bod anghyfiawnder wedi digwydd yn sgil camweinyddiaeth yng ngoleuni gweithdrefnau statudol a sefydledig y Cyngor, bydd yn argymhell unioni'r penderfyniad allai fod yn iawndal.

Gallai Cynghorwyr sy'n mynd yn groes i'r Cod Ymddygiad cenedlaethol fod yn agored i gwynion o gamymddwyn y bydd Ombwdsman y Llywodraeth Leol yn ymdrin â nhw. Mae gan Ombwdsman y Llywodraeth Leol bwerau eang i ymchwilio i gwynion. Os bydd cwyn yn cael ei hategu, gellir anfon adroddiad swyddogol naill ai at Bwyllgor Safonau a Moeseg y Cyngor neu Banel Dyfarnu Cymru.

Gellir cyfeirio cwynion o'r fath at Swyddog Monitro'r Cyngor i'w hymchwilio a'r Pwyllgor Safonau i benderfynu arnynt a'u hunioni.

- **Panel Dyfarnu Cymru**

Corff annibynnol yw Panel Dyfarnu Cymru a sefydlwyd dan Ran III Deddf Llywodraeth Leol 2000. Rôl y panel yw ffurfio tribiwnlysoedd i ystyried a yw Aelodau wedi mynd yn groes i God Ymddygiad statudol eu hawdurdod.

Bydd y panel hefyd yn clywed apeliadau gan Aelodau yn erbyn penderfyniadau Pwyllgor Safonau a Moeseg y Cyngor.

- **Apeliadau i Weinidogion Cymru**

Mae gan ymgeisydd sydd wedi cael caniatâd cynllunio wedi ei wrthod yr hawl i apelio i Weinidogion Cymru. Os bydd apêl yn llwyddiannus ac yn dangos yr oedd ymddygiad y Cyngorau wrth ddelio â'r mater yn afresymol i'r apelydd, mae'n bosibl y bydd angen i'r Cyngor dalu costau. Caiff yr holl apeliadau eu gweinyddu gan yr Arolygiaeth Gynllunio.

- **Pwerau Gweinidogion Cymru**

Mae gan Weinidogion Cymru amrywiaeth o bwerau y gellir eu harfer pan fydd Awdurdod Cynllunio Lleol yn ymddangos fel petai'n gwneud penderfyniadau anghyson neu benderfyniadau sy'n mynd yn groes iawn i Bolisiâu Cynlluniau Datblygu a Chenedlaethol. Gallai hyn gynnwys defnyddio mwy o'r bŵer i alw ceisiadau i mewn a bydd cais yn cael ei benderfynu arno gan Gweinidogion Cymru n dilyn ymchwiliad Cyhoeddus. Os bydd caniatâd eisoes wedi cael ei roi gan y Cyngor, mae pwerau'n bodoli i ddiddymu neu addasu'r caniatâd neu ofyn am dor parhad o ddefnydd tir, y byddai'n arwain at y Cyngor yn atebol am dalu iawndal os bydd y pwerau hynny'n cael eu harfer.

- **Adolygiad Barnwrol**

Os bydd gwrthwynebwyr wedi'u hargyhoeddi na wnaeth y Cyngor lynu at ei arsylwadau statudol wrth ymgymryd â'r gweithdrefnau angenrheidiol wrth benderfynu a ddylid rhoi caniatâd cynllunio ai peidio ac wedi selio ei benderfyniad ar y cynllun datblygu ac ystyried yr holl sylwadau, gallent wneud cais am gynnal Adolygiad Barnwrol o'r penderfyniad, a allai arwain at ddiddymu'r penderfyniad. Mewn amgylchiadau o'r fath, byddai'n arferol i'r Cyngor orfod talu'r costau i'r ymgeisydd.

- **Archwilydd Rhanbarth**

Gallai pob un o'r camau gweithredu uchod arwain at gostau sylweddol i'r Cyngor. Caiff y costau hyn eu harchwilio'n ofalus gan yr Archwilydd Rhanbarth. Os yw'n ymddangos i'r Archwilydd bod colled neu ddiffyg yng nghyfrifon y Cyngor yn sgil camymddygiad bwriadol unrhyw unigolyn, bydd angen i'r unigolyn hwnnw ardystio bod y colled neu ddiffyg wedi digwydd yn sgil yr unigolyn hwnnw ac felly, gallai arwain at adroddiad swyddogol i'r Cyngor yn unol â'r pwerau a roddir i Archwilwyr Rhanbarth dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2000.